

Д/р
15480

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Факультет романо-германської філології
Кафедра німецької філології

Дипломна робота

Бакалавра (CD)

На тему: «Комунікативний зміст та вживання складнопідрядного речення з підрядним часу в сучасній німецькій мові»

«The communicative content and use of time clauses in contemporary German language»

Виконала: студентка заочної форми навчання

Напряму підготовки 6.020303 Філологія

Драбик Ю.В.

Керівник к. філол. н., доцент Чумаков О.М.

Рецензент д. філол. н., проф. Морозова І.Б.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ 8 від 18.05.17

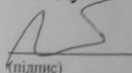
Захищено на засіданні ЕК № 4

протокол № 1 від 09.06.2017

Оцінка дуже добре / A / 95

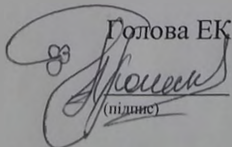
(за національною шкалою, шкалою, ECTS, балами)

Завідувач кафедри

(підпис)

Кулина І.Г.

Голова ЕК

(підпис)

Колесниченко Н.Ю.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОЗНАЧЕННЯ СКЛАДНОПІДРЯДНОГО РЕЧЕННЯ ТА ЙОГО ЕЛЕМЕНТІВ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	5
1.1. Теоретичні означення складнопідрядного речення та його елементів.....	5
1.2. Комунікативний зміст складнопідрядних речень.....	8
Розділ 2. ГРАМАТИЧНА СТРУКТУРА СКЛАДНОПІДРЯДНОГО РЕЧЕННЯ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	11
Розділ 3. ВЖИВАННЯ СКЛАДНОПІДРЯДНОГО РЕЧЕННЯ З ПІДРЯДНИМ ЧАСУ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	19
3.1. Вживання складнопідрядного речення з часовими сполучниками та закономірності їх організації.....	19
3.2. Темпоральні відношення між головними та підрядними реченнями.....	22
3.3. Якісно-кількісні характеристики складнопідрядного речення з підрядним реченням часу.....	28
ВИСНОВКИ.....	54
ZUSAMMENFASSUNG.....	59
РЕЗЮМЕ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	63

ВСТУП

Тема аналізу комунікативного змісту та вживання складнопідрядного речення з підрядним часу в сучасній німецькій мові завжди є та буде актуальною, оскільки категорії часу та їх відображення у тексті, передача часу та послідовності подій необхідні для зображення об'єктивної реальності у текстах.

Актуальність обраної теми дипломної роботи обумовлюється суперечністю поглядів лінгвістів стосовно структурних, семантичних та синтаксичних особливостей складнопідрядних речень з підрядним часу в сучасній німецькій мові. Головні проблеми вивчення теми складнопідрядних речень – це питання пов'язані з розумінням сутності складного речення; функціональної синонімії підрядних речень, головних і другорядних членів простого речення; підрядних речень, що не вкладаються в рамки синтаксичної класифікації; форми граматичної абстракції, що визначають структурні своєрідності різних видів складного речення. Вважається, що досі не розроблені загальноновизнані погляди стосовно означення складнопідрядного речення, сталих категорій складнопідрядних речень, семантичної субординації підрядного речення головному та семантичної повноцінності та незалежності головного речення. З цих причин питання складнопідрядних речень з підрядним часу, так само як складнопідрядні речення загалом залишається одним з найбільш важливих питань загальносинтаксичної теорії та як спеціальний предмет дослідження досі являє першорядний інтерес.

Мета роботи полягає у вивченні комунікативного змісту та вживання складнопідрядних речень з підрядним часу в сучасній німецькій мові. Досягнення поставленої мети вимагає вирішення конкретних завдань, а саме:

- Вивчення теоретичних означень складно-підрядного речення та його елементів;
- Вивчення граматичної структури складнопідрядного речення в німецькій мові;

- Вивчення темпоральних відношень між головними та підрядними реченнями;
- Вивчення вживання складнопідрядного речення з часовими сполучниками та закономірностей їх організації .

Теоретико-методологічну основу роботи становить дослідження з теорії питання праці як вітчизняних, так і зарубіжних учених, які займалися питанням вивчення складнопідрядні речення в сучасній німецькій мові.

Основними методами даного дослідження є вивчення та аналіз літературних джерел, кількісний і якісний аналіз результатів дослідження, контент-аналіз різних джерел, що містять інформацію по темі роботи, метод порівняння і аналогії, метод узагальнення, а також принципи порівняльно-історичного літературознавства.

Отже об'єктом даного дослідження є складнопідрядні речення з підрядним часу в сучасній німецькій мові.

Предметом дослідження є синтаксична структура складнопідрядного речення з підрядним часу в сучасній німецькій мові.

Структура роботи обумовлена її метою та завданнями. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, резюме та списку використаних джерел. Перший розділ подає теоретичні передумови дослідження, що стосуються складнопідрядних речень з підрядним часу в сучасній німецькій мові. У другому розділі розглядається з цієї точки зору їх граматична структура, в третьому вживання складнопідрядних речень з часовими сполучниками та закономірностей їх організації а також темпоральні відношення між головними та підрядними реченнями. Список літератури складається з 55 позицій.

ВИСНОВКИ

Дослідження проблеми комунікативного змісту та використання складнопідрядного речення часу, проведене в цій роботі, передбачає ряд первинних висновків, які наводяться нижче.

У даній роботі була розглянута тема комунікативного змісту та вживання складнопідрядного речення з підрядним часу у сучасній німецькій мові. Під час дослідження питань стосовно теоретичних означень складнопідрядного речення та його елементів, комунікативного змісту складнопідрядних речень, граматичної структури складнопідрядного речення, вживання складнопідрядного речення з часовими сполучниками та закономірності їх організації та темпоральних відношень між головними та підрядними реченнями було з'ясовано що:

1. Загальновизнані погляди стосовно означення речення та складнопідрядного речення досі не розроблені.
2. Так само залишаються точно не визначеними поняття сталих категорій складнопідрядних речень, семантичної субординації підрядного речення головному та семантичної повноцінності та незалежності головного речення.
3. Було з'ясовано, що семантичний центр речення може знаходитись як в головному, так і в підрядному реченні.

Після зіставлення якісно-кількісної характеристики складнопідрядних речень з підрядним часу можливо зробити наступні висновки:

4. Переважна кількість складнопідрядних речень часу, а саме 1446 або 82,3% речень має біпредикативну, та 317 або 17,7% речень має поліпредикативну структуру, тобто біпредикативна структура зустрічається майже в 5 разів частіше ніж поліпредикативні.
5. Речення з чотирьохчленими поліпредикативними конструкціями складають менш ніж чверть цілого, а саме 66 або 20,2% від усіх поліпредикативних речень. У процесі дослідження також було

з'ясовано, що максимальна кількість предикативних одиниць у поліпредикативній структурі сягає чотирьох (випадки з сурядністю не враховуються).

6. Супідрядні складні речення складають більш ніж три чверті, а саме 242 речень або 77,1% від усіх складнопідрядних речень.
7. Послідовний тип підпорядкування складає 22,9% або 75 випадків від усіх поліпредикативних речень, тобто супідрядня структура підпорядкування зустрічається в художній літературі німецької мови більш ніж в три рази частіше ніж ланцюгова.
8. У 1578-х випадках з 1763-х або 79% підрядних речень знаходились в постпозиції, тобто постпозиційне розташування підрядного речення часу зустрічається майже в чотири рази частіше ніж препозиціювання.
9. Найпоширенішими сполучниками часу для виразу одночасної дії в складнопідрядних реченнях є «während», «wenn» та «als», які послідовно складають 371, 195 та 266 разів та 40, 21 та 29% від всієї кількості використаних сполучників часу одночасності в аналізованих художніх творах. Тобто левову частку в даному випадку займає поширений сполучник «während».
10. Найменш використаними сполучниками виявилися «solange», «seitdem» та «sooft» які були помічені відповідно 15, 12 та 5 разів або 1,63, 1,13 та 0,54 відсотків від усіх випадків. Треба зауважити, що в цій роботі досліджуються тільки конкретні часові відносини предикативних одиниць, тому умовні предикації: «Solange er eine Beschäftigung hatte, würde niemand seine Anwesenheit hinterfragen» або «Man sagte ihm nach, er habe, bevor er freiwillig zur Marine ging, ein bißchen Theologie und Germanistik studiert» не розглядаються та не підлягають аналізу.
11. Сполучник часу «bevor» позначає попередню дію найчастіше та з'являється 273 разів або 62,77% від всіх випадків. А часовий сполучник «ehe» був помічен всього 9 разів у десяти сучасних художніх творах, що

склало всього 1,32% від усіх випадків використання часових сполучників попередньої дії.

12. Найпоширеніші сполучники часу послідовної дії в даному випадку це - «Wenn» та «nachdem», які відповідно зустрічались в аналізованих творах 124, 148 разів або 34,83 та 41,57%, та найменш поширений – «kaum dass», який з'явився 4 рази в десяти творах або 1,12% разів.
13. Найпоширеніші часові сполучники, незважаючи на послідовність дії, це – «während», який складає 20,1%, сполучники «wenn» та «als», які можуть вказувати як на одночасність (симультанність), так й на послідовну дію та сполучник «bevor». Сполучники, що зустрічаються найрідше – це сполучники «sooft» та «kaum dass», які у десяти творах зустрічались послідовно 4 та 5 разів, тобто з частотою у 0,2% від усіх 1763-х випадків.
14. Постпозиційне розташування підрядного речення спостерігається більш ніж у 73% випадків але є й винятки, де препозиційне розташування переважає, можливо побачити у випадку двох сполучників «solange», «seit/seitdem» та «kaum dass».
15. Майже половина послідовностей дієслівних форм займає комбінація, де головне речення, як й підрядне знаходиться у Präteritum. Найрідше використовувані комбінації – це комбінація Futur II-Präteritum та Futur II-Perfekt.
16. Сполучник «während» майже виключно використовуються в часових комбінаціях: Präteritum-Präteritum, Präsens-Präsens та Plusquamperfekt-Plusquamperfekt. Даний сполучник з'явився найчастіше в часовій комбінації Präteritum-Präteritum, а саме 247 разів або 66,57% усіх випадків.
17. Сполучник «solange» використовується як правило з дієслівними формами Präteritum-Präteritum, Präsens-Präsens та Futur I-Präsens доволі збалансовано.

18. Сполучник часу «wenn» використовується більш ніж з 90% випадків в дієсловних послідовностях Präteritum-Präteritum та Präsens-Präsens, в даному випадку сполучник був використан відповідно 180 та 132 разів або 51 та 41% разів та тільки в 5,5% від усіх випадків з послідовностями Futur I-PräsensFutur I-Futur II, також відповідно 19 та 8 або 6 та 2,5% від усіх випадків.
19. Найпоширеніша дієсловна послідовність, що використовується разом зі сполучником часу «als» це - Präteritum-Plusquamperfekt, що була помічена 66 разів або 22% разів, та найменш - Präteritum-Präteritum, 51 разів або 17% разів. Але треба також зауважити, що сполучник доволі збалансовано використовується в усіх його помічених комбінаціях, а саме Präteritum-Plusquamperfekt, Perfekt-Perfekt, Präsens-Präsens, Plusquamperfekt-Plusquamperfekt та Präteritum-Präteritum.
20. Часовий сполучник «sooft» був поміченим в аналізованих художніх творах тільки п'ять разів, кожен раз виключно з дієслівною комбінацією Präsens-Präsens.
21. Сполучником «nachdem» використовується в першу чергу з часовою комбінацією Präteritum-Plusquamperfekt, що складає 68% від усіх випадків використання. Найменш поширена часова комбінація для цього сполучника – це Futur II-Plusquamperfekt з трьома випадками або 2% від усіх випадків використання.
22. Сполучник «sobald» використовується доволі збалансовано у широкому спектрі симультивних дієсловних комбінаціях, а саме Präteritum-Präteritum, Plusquamperfekt-Plusquamperfekt, Präteritum-Plusquamperfekt та Präsens-Präsens.
23. Сполучник «kaum dass» з'явився в творах тільки чотири рази та використовувався кожен раз з дієсловними формами Präteritum-Präteritum.
24. Дієсловні послідовності, які вживаються разом із сполучником «bis» це - Präteritum-Präteritum та Präsens-Perfekt. Комбінація Präteritum-

Präteritum, з 80% відсотками, з'являється перед читачем в чотири рази частіше комбінації Präsens-Perfekt, з 20%.

25. Сполучника «bevor» використовується в майже вісім разів частіше з комбінацією Präteritum-Präteritum, яка складає 79% від усіх можливих форм дієсловних послідовностей, ніж усі інші можливі комбінації, а саме Perfekt-Präteritum, Futur I-Präsens, Präsens-Futur I, Futur II-Präteritum та Futur II-Perfekt.

26. Компаративний аналіз часових комбінацій головного та підрядного речення залежно від сполучника показує, що кожний сполучник має певний спектр часових комбінацій з якої його можливо використати. Найчастіше використовуєма форма дієсловних послідовностей це - Präteritum-Präteritum, яка використовується майже з усіма моделями дієсловних послідовностей, окрім «nachdem», «sooft» та «seit», а найменш використовувані - Präteritum-Perfekt (25 разів – 1,38%), яка була помічена разом тільки зі сполучником «seit»; Futur I-Präsens (6 разів – 0,33%), яка була використана в десяти художніх творах тільки з «solange»; Futur I-Futur II (4 рази – 0,22%) та Futur II-Plusquamperfekt (3 рази – 0,17%) з «nachdem», Futur II-Präteritum (2 рази – 0,11%) та Futur II-Perfekt (2 рази – 0,11%) з «bevor».

ZUSAMMENFASSUNG

Die Erforschung des kommunikativen Gebrauchs des Satzgefüges mit einem Temporalnebensatz (Temporalsatz oder Adverbialsatz der Zeit) bleibt immer noch aktuell, denn die Kategorie des Tempus, die Reihenfolge der Ereignisse, sowie die zeitlichen Beziehungen zwischen Satzkomponenten sind für die Beschreibung der objektiven Wirklichkeit erforderlich und gehören zu den wichtigsten Problemen der modernen Syntax.

Die Aktualität des gewählten Themas lässt sich auch durch mannigfache und oft widersprüchliche Ansichten der Linguisten über die strukturell-syntaktische Merkmale der Temporalsätze erklären.

Infolgedessen wurden in unsere Bachelorarbeit die Gesetzmäßigkeiten der sprachlichen Phänomene zusammen mit dem Wesen der Komponenten des temporalen Satzgefüges erforscht.

Die Analysedaten bestehen aus temporaler Satzgefüge, die aus 10 zeitgenössischer literarischen Werke gewählt wurden. Der Struktur der Temporalsätze nach, wurden die untersuchten Sätze in biprädikative und polyprädikative geteilt. Bei der Analyse der Sätze des Corpus (1763 Sätze) wurden 1446 (das macht 82%) biprädikative und 371 (oder etwas 18%) polypredikative zusammengesetzte Sätze mit eingeschlossenen temporalen Prädikationsstrukturen ausgesucht.

Laut dieser Erforschung sind Temporalkonjunktionen *während*, *wenn* und *als*, die häufigsten Temporalkonjunktionen der Gleichzeitigkeit, sie betragen demgemäß 371, 195 und 266 oder 40, 21 und 29% aller Fälle. Die meistgebrauchte temporale Konjunktion der Vorzeitigkeit ist *bevor* (mit etwas 273 oder 63% der Fälle) und die häufigsten Temporalkonjunktionen der Nachzeitigkeit sind *wenn* (124 oder 35%) und *nachdem* (148 oder 42% der Fälle).

Nach der Stellung des temporalen Satzgefüges im Satz wurden die untersuchten Sätze in Vordersätze und Nachsätze geteilt. Nachsätze machen 1578 (oder 79%), Vordersätze – 185 (21%).

Es wurde festgestellt dass, obwohl jede Temporalkonjunktion nur mit einer begrenzten Anzahl von Verbenreihenfolgen gebraucht werden kann, ist das Spektrum dieser Verbenreihenfolgen zahlreich genug um Variationen zu erlauben. Also, bei der Erforschung der Bedeutung der Verbalformen des temporalen Satzgefüges wurden 16 Modelle der Verbenreihenfolgen gewonnen. Das frequenzhöchste Modell ist Präteritum-Präteritum (es beträgt 904 Sätze, etwas 49% der Fälle), das mit allen Temporalkonjunktionen der Gleichzeitigkeit gebraucht werden kann. Danach kommt Präsens-Präsens (mit etwas 313 oder 17% der Fälle) und Präteritum-Plusquamperfekt, (das macht 199 oder 11% der Fälle).

РЕЗЮМЕ

Дослідження комунікативного змісту та вживання складнопідрядного речення з підрядним часу завжди є та буде актуальним, оскільки категорії часу та їх відображення у тексті, передача часу та послідовності подій необхідні для зображення об'єктивної реальності та належать до найбільш важливих проблем сучасного синтаксису.

Актуальність обраної теми також може бути пояснена різними і часто суперечливими поглядами лінгвістів на структурно-синтаксичні особливості складнопідрядного речення часу.

В результаті цього, в даній дипломній роботі були досліджені закономірності мовних явищ разом зі сутністю компонентів складнопідрядного речення часу.

Фактичний матеріал дослідження складається з складнопідрядних речень з підрядним часу, обраних з 10 сучасних художніх творів опублікованих німецькою мовою. Згідно зі структурою складнопідрядного речення з підрядним часу фактична база дослідження, тобто всі 1763 речень були розділені відповідно на біпредикативні та поліпредикативні речення. Було виявлено що 1446 речень (або 82% від усіх) - біпредикативні і 317 (або близько 18% від усіх) поліпредикативні.

За даними цього дослідження темпоральні сполучники während, wenn та als - найпоширеніші темпоральні сполучники одночасної дії, вони складають відповідно 371, 195 та 266 речень, або 40, 21 та 29% від усіх випадків. Найчастіше використаний темпоральний сполучник попередньої дії це - bevor (з 273 або 63% від усіх випадків) та найчастіші сполучники послідовної дії - wenn (124 або 35%) та nachdem (з 148 випадками або 35% від усіх випадків).

За розташуванням підрядного речення часу в самому реченні фактична база була поділена на препозицію та постпозицію. Постпозиція

дорівнює 1578 реченням (або 79%), препозиційне розташування- 185 (21% від усіх випадків.).

В даній дипломній роботі було встановлено, що, хоча кожен темпоральний сполучник може бути використаним тільки з обмеженою кількістю дієслівних послідовностей, спектр цих дієслівних послідовностей доволі численні та дозволяє певні варіації. Так, в дослідженні використання дієслівних послідовностей складнопідрядного речення з підрядним часу було отримано 16 моделей дієслівних форм. Найчастіше використана модель це - Präteritum-Präteritum (яка досягає 904 речень або 49% від усіх випадків), ця модель може бути використаною з усіма темпоральними сполучниками одночасної дії . За нею слідує Präsens-Präsens (з 313 реченнями або 17% від всієї фактичної бази) та Präteritum-Plusquamperfekt, (яка дорівнює 199 реченням та складає 11% від усіх випадків).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авдеев Ф.Ф. О вторичных функциях языковых знаков в связи с вопросом о функционировании глагольных категорий вида и времени // Уч. записки Тартуского государственного ун-та. Тарту, 1988. - Вып. 439. - 33 с.
2. Адмони В.Г. Синтаксис современного немецкого языка (система отношений и система построения). JL: Наука, 1973.- 366 с.
3. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов – М : УРСС : Едиториал УРСС, 2004. - 571 с.
4. Бондарко А.В. Принципы функциональной грамматики и вопросы аспектологии. JL: Наука, 2003. - 387 с.
5. Борисова О.Д. О значении и употреблении временных подчинительных сполучников *ehe* и *bevor* в современном немецком литературном языке // Уч.записки обл. пед. ии-та им. Н.К. Крупской. Труды кафедр иностранных языков. М., 1998. - Т. LXIV. - Вып. 3. – 67 с.
6. Буслев . Ф. I. Историческая грамматика русского языка/ Этимология. Синтаксис - Изд. 5-е - М. : кн. маг. наслед. бр. Салаевых, 1881. - 676 с.
7. Виноградов В. В. О языке художественной литературы, - М. : Гослитиздат, 1979. - 655 с.
8. Гулыга Е.В. Теория сложноподчиненного предложения в современном немецком языке. М.: Высш. шк., 1974. - 265 с.
9. Гуйванюк Н. В. Типологія наукових підходів до вивчення категорії предикації / Н. В. Гуйванюк, О. В. Кульбабська // Мовознавство. – 2008. – № 4– 5. - 53 с.
10. Кострова О.А. Сложноподчиненные предложения с придаточными времени в немецком и английском языках: монография // Поволжская гос. социально-гуманитарная академия, 2011. - 170 с.
11. Крейдлин Г.Е. Время сквозь призму временных предлогов // Логический анализ языка: Язык и время. – Москва: Индрик, 1997. - 353 с.

12. Крушельницкая К.Г. Очерки по сопоставительной грамматике немецкого и русского языков. М.: Изд-во лит. на иностр. яз., 1991. - 32-169 с.
13. Луценко Н.А. Вид и время (Проблемы разграничения и взаимодействия) // Вопросы языкознания, 1995, No 2. - 67 с.
14. Марузо Ш. Словарь лингвистических терминов // Ж.- М.: Издательство иностранной литературы, 1980. - 436 с.
15. Милейковская Г.М. О соотношении объективного и грамматического времени // ВЯ. 1996. - №5. - 80 с.
16. Москальская О.И. Теоретическая грамматика современного немецкого языка // Изд-во: М.: Академия, 2004 - 212 с.
17. Никитина Э.Г. Временные функции глагола в придаточных предложениях: (О времени абсолютном и относительном) // Филологические науки. -1996. -№4.- 69 с.
18. Полянский С.М. Основы функционально-семантического анализа категории таксиса (на материале немецкого языка). – Новосибирск: государственный педагогический институт, 1990. - 193 с.
19. Сильман Т.И. Синтаксические связи между предложениями и их значение для структуры отдельного предложения и структуры абзаца (на материале современного немецкого языка) // Филологические науки. 1995. № 2 - 49 с.
20. Слинью І. І. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання / Н. В. Гуйванюк, М. П. Кобилянська. – К., 1994. - 497 с.
21. Столярова Л.П. Базовый словарь лингвистических терминов Л. П. Столярова, Т. С. Пристайко, Л. П. Попко. – К.: Изд-во Гос. академии руководящих кадров культуры и искусств, 2003. - 192 с.
22. Федоров А.К. Спорные вопросы теории сложноподчиненного предложения. Курск: Курский педагогической ин-т, 1982. - 83 с.

23. Фридман Л.Г. К вопросу о сверхфразовых единицах (на материале немецкого языка) // Теоретические проблемы синтаксиса современных индоевропейских языков. Л., 1995. - 341 с.
24. Холонина Н.А. Сложноподчиненные предложения, выражающие причинно-следственные отношения (на материале русского и немецкого языков). Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. филол. наук. Воронеж, 2001. - 43 с.
25. Христіанінова Р. О. Тривало-часові складнопідрядні речення в сучасній українській мові / Р. О. Христіанінова // Лінгвістичні дослідження : [зб. наук. праць / за заг. ред. проф. Л. А. Лисиченко]. – Харків, 2007. – Вип. 23. - 278 с.
26. Якобсон Р. В поисках сущности языка // Семиотика. Москва: Радуга, 1983. – 256 с.
27. Ярцева В.Н. Контрастивная грамматика // М: Наука, 1981. - 112 с.
28. Annas M. Illegal// Gütersloh: Gütersloher Verlag 2012. - 176 S.
29. Andersson S. G. Aktionalität im Deutschen. Eine Untersuchung unter Vergleich mit dem russischen Aspektsystem I. (Die Kategorien Aspekt und Aktionsart im Russischen und im Deutschen). - Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1972. - 186 S.
30. Brauner U. Temporale Satzgefüge mit einmaligem Zeitbezug im Deutschen und Italienischen. Heidelberg: Julius Groos Verlag, 1997. - 358 S.
31. Brauner U. Temporale Satzgefüge: ihre Variationen und die Bedingungen ihrer Produktion. Heidelberg: Julius Groos Verlag, 2001. - 303 S.
32. Der Grosse Duden. Grammatik der deutschen Gegenwartssprache: In 4 Bänden. Mannheim: Dudenverlag, Bd. 1-4, 1983. - 804 S.
33. Der kleine Duden. Deutsche Grammatik. Mannheim: Dudenverlag, 1988. - 399 S.
34. Ehrlich V. Die temporale Festlegung lokaler Referenz // Raumkonzepte in Verstehensprozessen: Interdisziplinäre Beiträge zu Sprache und Raum / Hrsg.

- Von C. Habel, M. Herweg und K.Rehkemper. – Tübingen: Niemeyer 1989. - 95 S.
35. Fitzek S. Splitter// Dresden: Knaur Verlag, 2010. - 384 S
 36. Gloning Th. Bedeutung, Gebrauch und sprachliche Handlung: Ansätze und Probleme einer handlungstheoretischen Semantik aus linguistischer Sicht. - Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1996. - 389 S.
 37. Grass G. Katz und Maus. Leipzig: Golmann, 2007. - 256 S
 38. Groos K. Die deutsche Sprache//1997 Tübingen: Niemeyer - 358 S.
 39. Grün M. Grammatik der deutschen Sprache. Sprachsystem und Sprachgebrauch. -München: Bertelsmann Lexikon Verlag, 1999. - 702 S.
 40. Helbig G., Buscha J. Deutsche Grammatik: Ein Handbuch für den Ausländerunterricht. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopadie, 1986. - 737 S.
 41. Helbig G. Studien zur deutschen Syntax: In 2 Bänden. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopadie, 1989. -Bd. 2.-212 S.
 42. Hermodsson L.Semantische Strukturen der temporalen Satzgefüge, Wiksell, 1998. - 103 S.
 43. Herweg M. Zeitaspekte: die Bedeutung von Tempus, Aspekt und temporalen Konjunktionen. Wiesbaden: Dt. Univ. - Verl., 1990. - 331 S.
 44. Hurbert D.Temporale Satzgefüge mit einmaligem Zeitbezug im Deutschen Engelkamp, 200. - 89 S.
 45. Jonasson J. Mörder Anders und seine Freunde// Gütersloh: Gütersloher Verlag – 2013. - 297 S.
 46. Keuler G. Die Tempora und der Tempusgebrauch in zusammengesetzten Sätzen. Frankfurt am Main: Lang, 1993. - 307 S.
 47. Khider A. Ohrfeige. München: Deutsche Verlags-Anstalt, 2010. - 464 S
 48. Kostrowa O.A. Satz: einfach und komplex. – Samara: Verlag der Pädagogischen Universität 1998. C. - 56-131
 49. Kunze J. Phasen, Zeitrelationen und zeitbezogene Inferenzen // Probleme der Selektion und Semantik. Hrsg. Yon Jiirgen Kunze, Uwe Jung und Herbert Kistner (Studia Grammatica). Berlin, 1987. - 154 S.

50. Leonie S. Dunkelsprung. München: Siedler Verlag, 2015. - 496 S.
51. Noll I. Hab und Gier. - Zürich: Orell Füssli, 2009. -192 S.
52. Strunk H. Der goldene handschuh. -Leipzig: Rewohlt Verlga, 2016. -256 S.
53. Winnemuth M. Das grosse Los: Wie ich bei Günther Jauch eine halbe Million gewann und einfach losfuhr. - München: Albrecht Knaus Verlag, 2013.- 336 S.
54. Würger T. Der Club. Berlin: Kein & Aber, 2017.- 240 S.
55. Ziegler A. Zugänge zur Grammatik des Gegenwartsdeutschen Klaus // Knaur Verlag. 2011 - 444 S.